

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен “Доктор”, професионално направление “Педагогика”, научна специалност “Теория на възпитанието и дидактика”

Тема на дисертацията: “*Диагностика и ресоциализация на деца и юноши с психосоматични проблеми, чрез работа с група*”

Автор: Анета Мончева Рашева

Научен ръководител: проф. дпн Надежда Витанова

Актуалност на проблематиката и на концепцията на изследването

Темата на дисертацията е актуална и особено *значима* в контекста на специфичните за съвременното младо поколение психосоматични проблеми, които снижават личностната им активност по посока на самореализацията и добрата адаптивност към средата. Представена е конструктивна *концепция* за преодоляване на психосоматичната симптоматика, чрез целенасочено стимулиране на социалната и емоционалната активност в процеса на групови взаимоотношения. В този смисъл самият *избор на темата* е едно предизвикателство, тъй като тя дава възможност да се изследват от педагогическа, социално-психологическа и социално-педагогическа гледна точка някои проблеми, които все още се считат приоритет на медицината.

От друга страна твърде значим е фактът, че е намерен баланс между подходящи диагностични методики, чиито изследователски резултати разкриват възможност за обогатяване на теорията и за подпомагане на социално-педагогическата и медицинската практика. Проблемът за преодоляване на психосоматичните проекции върху психичното здраве на личността надхвърля границите на семейството и детските общности и поради това е важно да се проследят началните им прояви в детството и юношеството, като същевременно се предложат адекватни прийоми за превенция или за социална рехабилитация. Именно в тази посока, която потенциално дава възможност за реализиране на приноси, се разгръща *концептуалният план* на дисертационното теоретично и експериментално изследване.

Характеристики на съдържанието.

Насочеността на *теоретичното изследване* дава възможност експериментът да бъде построен върху *научно представена теоретична база*:

- Разкрива се в концептуален план връзката между възпитанието, възрастовата сензитивност в развитието на личността и ресоциализацията, като специфичен процес.

- Тази многопланова връзка и сензитивност е видяна и през особеностите на възрастовите периоди на развитие и типичните за всеки период вътрешни противоречия.

- Целенасочено са съпоставени биологичните, психо-социалните и педагогическите аспекти на психосоматичните заболявания.

- Открити са подходите и методите за ресоциализация в юношеска възраст.

Експерименталното изследване е проведено на три етапа – констативен, преобразуващ и контролен. Оригинален е подходът на авторката *предварително да формулира и изясни приложените от нея личностно-системен и когнитивен подход към предмета и обекта на изследването*. Диагностичните методи със съответният им инструментариум са подходящо подбрани и приложени на *входно и изходно ниво* на експеримента. Анализът на емпиричните резултати е осъществен по добре подбрани критерии и показатели, представени са таблично и графично. Прави впечатление прецизната им статистическа обработка, чрез алтернативен, вариационен, корелационен и факторен анализ.

Формирацията експеримент включва 6 модула за социално-педагогическа рехабилитация, чрез групова работа с деца и юноши с диагноза бронхиална асма, чиито симптоми се проявяват в голяма степен на психосоматична основа. Сравнителният анализ на емпиричните данни от констативния и контролния етап на експеримента убедително доказват ефекта на целенасочената групова работа. За пръв път в тази област е конструиран и статистически валидизиран факторен модел на поведенческите промени и вътрешни състояния на юношите, болни от бронхиална асма. **Като цяло в хода на теоретичното и емпиричното изследване авторката демонстрира познаване на подходите за анализ на теоретични и емпирични данни, както и умения за научната им интерпретация.**

Приноси на дисертационния труд.

С теоретико-методологичен характер е изследователският резултат доказващ, че заболяванията в детско-юношеска възраст могат да се демонстрират и чрез психосоматичната симптоматика, детерминирана както от вътрешни

противоречия в психичния живот на детето/юношата, така и от влиянието на стресови и фрустриращи външни обстоятелства.

С ярък *практико-приложен* характер е б-модулният модел за групова работа, насочен към целенасочено стимулиране на социалната и емоционалната активност в процеса на групови взаимоотношения с цел туширане или преодоляване на психосоматичните симптоми при асматичните заболявания.

Като научен ръководител на Анета Рашева подчертавам нейното израстване по посока на теоретичната ѝ компетентност и уменията ѝ на целенасочен, прецизен и мотивиран изследовател.

Заклучение

Дисертационният труд на Анета Рашева се отличава с редица достоинства в теоретичен и експериментално-приложен план. Авторката постига целите си и представя убедителни резултати в потвърждение на изследователските хипотези. Демонстрира умения за подбор и приложение на диагностични методики. Разкрива подчертаното си авторско отношение както в дисертационния си труд, така и във внушителния брой публикации и изяви на научни форуми, свързани с темата на дисертацията.

Авторефератът напълно отговаря на съдържанието и структурата на дисертацията и подчертава най-значимите и приносни аспекти.

Считам, че дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за прилагането му. **Казаното по-горе ми дава основание да предложа на Уважаемото научно жури да присъди на Анета Мончева Рашева образователната и научна степен «Доктор» по професионално направление «Педагогика».**

Изготвил становището:

31.01.2012 г.

(Проф. дпн Надежда Витанова)